

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัด
ชลบุรี
2. เพื่อประเมินระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัด
ชลบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยได้กำหนดขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักการทฤษฎีการเผยแพร่ความรู้ การจัดระบบ การเผยแพร่ความรู้เรื่อง
โรคมะเร็งในเขตจังหวัดชลบุรี ความรู้เรื่องโรคมะเร็งชนิดต่าง ๆ การป้องกันรักษา และการเฝ้า
ระวังภัยจากมะเร็งชนิดต่าง ๆ
2. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน และบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
กับการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งในเขตจังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบสอบถาม
3. วิเคราะห์ระบบที่ดำเนินการในปัจจุบัน
4. นำข้อมูลจากข้อ 1, 2 และข้อ 3 นามาสร่างเป็นต้นแบบชิ้นงานระบบการเผยแพร่
ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง
5. ประเมินต้นแบบชิ้นงานของระบบที่สร้างขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
6. ปรับปรุงแก้ไขต้นแบบชิ้นงาน

ผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การวิจัยระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี
ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นและ
ความต้องการเกี่ยวกับระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัด
ชลบุรี ของประชาชนและผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้ ตอนที่ 2 การประเมินรับรอง

ต้นแบบชิ้นงาน ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัด ชลบุรี ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ของประชาชนและผู้ปฏิบัติงาน การเผยแพร่ความรู้ สรุปในภาพรวมพบว่า ด้านเนื้อหาสาระ ประชาชนมีความรู้เรื่องโรคมะเร็งอยู่ในระดับกลาง มีความต้องการประเด็นเนื้อหาของโรคมะเร็งด้านการตรวจและสังเกตอาการผิดปกติด้วยตนเองและแนวทางป้องกัน ด้านการถ่ายทอดความรู้ประชาชนต้องการให้บุคลากรของศูนย์มะเร็งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ด้านรูปแบบวิธีการเผยแพร่ความรู้ประชาชนและผู้ปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรใช้รูปแบบการเผยแพร่ความรู้ 2 รูปแบบ คือ แบบเผชิญหน้า และแบบไม่เผชิญหน้า การเผยแพร่ความรู้แบบเผชิญหน้าควรเป็นแบบกลุ่มย่อย โดยลักษณะการเยี่ยมชมบ้าน และการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ แบบไม่เผชิญหน้าควรเป็นรูปแบบโทรทัศน์ เป็นอันดับ 1 วิทยุ เป็นอันดับ 2 สิ่งพิมพ์ วัสดุทัศน และโทรศัพท์ ตามลำดับ สถานที่เหมาะสมเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ประชาชนและผู้ปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรเป็นสถานที่บริการสาธารณสุขและศูนย์มะเร็ง ชลบุรี สำหรับความเชื่อด้านสุขภาพประชาชนมีความเชื่อว่าเมื่อมีอาการผิดปกติเรื้อรังควรได้รับการปรึกษาด้านการรักษาจากการแพทย์แผนปัจจุบันจากศูนย์มะเร็ง ชลบุรี และประชาชนมีความเชื่อว่าการสูบบุหรี่และการดื่มสุราเป็นปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคมะเร็งอันดับ 1 การรับประทานอาหาร เป็นอันดับ 2 และกรรมพันธุ์เป็นอันดับ 3 ตามลำดับ ประชาชนได้รับข่าวสารความรู้เรื่องโรคมะเร็ง ทางด้านวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ สะดวกที่จะรับความรู้ในช่วงเวลาเย็น 17.00 – 23.00 น. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าจะได้รับความรู้เรื่องโรคมะเร็งมากที่สุดนั้น เมื่อตรวจสอบสุขภาพประจำปีที่ศูนย์มะเร็งชลบุรี และเมื่อมีการจัดนิทรรศการตามหน่วยงานต่าง ๆ

คุณสมบัติของผู้เผยแพร่ความรู้ ผู้ปฏิบัติงานการเผยแพร่ความรู้มีความคิดเห็นว่าคุณเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งควรมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการพยาบาล มีประสบการณ์ทางการพยาบาลผู้ป่วยและการให้คำปรึกษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง ปัญหาและอุปสรรคการเผยแพร่ความรู้ พบว่า ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพเนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว สื่อต่าง ๆ ไม่ดึงดูดความสนใจเนื่องจากอ่านแล้วเข้าใจยาก ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ และขาดแพทย์พยาบาลให้ความรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินรับรองต้นแบบชิ้นงานของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการประเมินรับรองต้นแบบชิ้นงาน ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และผลการวิเคราะห์ระบบปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก

ตอนที่ 2 รายละเอียดระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย สรุประบบการเผยแพร่ความรู้ใหม่ องค์ประกอบระบบการเผยแพร่ความรู้ใหม่ แบบจำลองระบบใหม่ และขั้นตอนระบบใหม่ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับเหมาะสมมาก

ตอนที่ 3 การนำระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ไปใช้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการนำไปใช้ มาตรการ วิธีการนำไปใช้ และการประเมิน ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำไปใช้เหมาะสมปานกลาง

สรุปผลการประเมินต้นแบบชิ้นงาน ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี มีความเหมาะสมมาก

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนากระบวนการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดระบบ วิธีระบบมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ลักษณะเด่นของต้นแบบชิ้นงาน ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย (1) การกำหนดรายละเอียดของระบบครอบคลุมองค์ประกอบเกี่ยวกับ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ บุคลากร แผนงานการเผยแพร่ความรู้ การผลิตและการจัดหาสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ การดำเนินงานการเผยแพร่ความรู้ การติดตามและประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ทำให้ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี มีความสมบูรณ์ สามารถนำระบบการเผยแพร่ความรู้ไปใช้ได้ (2) การพัฒนาระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ได้ผ่านการประเมิน รับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดระบบสาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านโรคมะเร็ง 2 ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสัลยแพทย์ 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรังสีแพทย์ 1 ท่าน ทำให้ระบบการเผยแพร่ความรู้มีความสมบูรณ์ในทุกองค์ประกอบสามารถนำไปใช้จริงได้อย่างมีคุณภาพ

ผลการวิจัยเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ทำมาแล้ว พบว่าในรูปแบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งว่าควรใช้รูปแบบการเผชิญหน้าโดยวิธีการเยี่ยมบ้านสอดคล้องกับ บำรุงสุขบรรณ (2522, หน้า 3-4) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การวางแผนครอบครัวพบว่า การติดต่อสื่อสารโดยตรงแบบบุคคลต่อบุคคล โดยใช้คนเป็นสื่อในการเผยแพร่ข่าวสาร ด้วยวิธีเยี่ยมบ้าน หรือการพบปะกันเป็นการส่วนตัว กับผู้รับสารจะเป็นการช่วยให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถทำความเข้าใจในการส่งสารได้เป็นอย่างดี รูปแบบการเผยแพร่ความรู้แบบไม่เผชิญหน้าควรเป็นรูปแบบโทรทัศน์ เป็นอันดับ 1 วิทยุ เป็นอันดับ 2 สิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ และโทรทัศน์ ตามลำดับสอดคล้องกับ เบญจมาศ สุรมิตรไมตรี และคณะ (2542, หน้า 45-46) ได้ศึกษาการรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพของประชาชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุและหนังสือพิมพ์ โดยต้องการรับในช่วงเย็นมากที่สุด รองลงมาคือช่วงเช้า ช่วงบ่าย

ในการดำเนินงานการเผยแพร่ความรู้ต้องอาศัยหน่วยงานบริการสาธารณสุขในเขตพื้นที่ เพราะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน ดังนั้นการจัดระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งทำให้สามารถดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทิศทางดังแนวความคิดศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวว่า การจัดระบบเป็นการวางแผนปฏิบัติงานด้วยการกำหนดองค์ประกอบภาระหน้าที่ ขั้นตอน ความสัมพันธ์และเป้าหมายอย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานหรือการแก้ปัญหาคำเนินงาน ด้วยกำหนดแนวทางการสื่อสาร ประกันคุณภาพ การควบคุมติดตาม การตรวจสอบการดำเนินงานและการแก้ปัญหา

การวิจัยครั้งนี้ได้มาซึ่งต้นแบบชิ้นงานในลักษณะระบบการเผยแพร่ความรู้ มีรูปแบบที่ชัดเจนสามารถเป็นแนวทางนำไปใช้ปฏิบัติได้ทันที การพัฒนาระบบเป็นการประเมินเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง ซึ่งมีรูปแบบ โครงสร้าง และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่นำมาสู่ต้นแบบชิ้นงานอย่างเหมาะสม โดยมีแบบจำลองระบบหลัก และแบบจำลองระบบย่อย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานบริการสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชน ควรมีการปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง

2. หน่วยงานบริการสาธารณสุขของจังหวัดใกล้เคียงสามารถนำระบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งไปใช้ได้ เฉพาะองค์ประกอบที่เป็น ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย เนื่องจากเป็นหลักการที่ทุกจังหวัดต้องดำเนินงาน จึงไม่ต้องปรับเปลี่ยน แต่สำหรับรายละเอียดความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนและผู้ปฏิบัติงาน เผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็ง จะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเขตพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมเรื่องโรคมะเร็งสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ในเขตจังหวัดชลบุรี
2. ควรทำวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคมะเร็งสำหรับประชาชนในเขตจังหวัดอื่น ๆ